

Občansko raziskovanje v sklopu evropskega projekta INCREASE

AGRA 2023, Srečanje partnerjev SRIP HRANA
Gornja Radgona, 30.8.2023

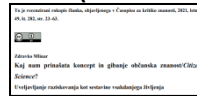

dr. Barbara Pipan
izr. prof. dr. Vladimir Meglič

Ozadje in izhodišča

- Vključevanje **laikov oz. t.i. neprofesionalnih strokovnjakov/znanstvenikov v raziskovalne projekte** je v zadnjem času aktualno **na vseh področjih raziskovanja** (družboslovje, humanistika, naravoslovje).
- Oblikovanje **najustrejšega termina** v slovenščini (akad. dr. Mlinar)-> **občanska znanost /občansko raziskovanje (eden izmed stebrov odprte znanosti)**
- Koncept občanskega raziskovanja znotraj projekta INCREASE je bil v širšem kontekstu že predstavljen na razpravi Posveta o izzivih občanskega raziskovanja, ki ga je v aprilu organiziral Svet za razvoj pri SAZU.

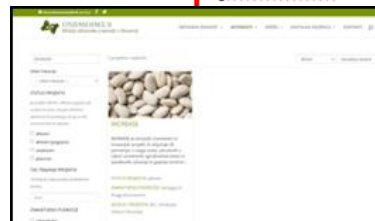
Pobudnik širokega vključevanja ljudi v tovrstne dejavnosti je akademik prof. dr. Mlinar -> Občansko raziskovanje ni alternativa znanosti, ampak njen podaljšek.

- **Koncept znanstvenoraziskovalnega dela**, pri katerem so:
 - ✓ na različne načine,
 - ✓ z različnih vidikov,
 - ✓ v različnih oblikah
 - **v raziskave vključeni neprofesionalni raziskovalci**. Le-ti so lahko:
 - ✓ predstavniki posameznih družbenih skupin,
 - ✓ ljubiteljski raziskovalci,
 - ✓ ostali predstavniki zainteresirane javnosti.
- delujejo v **različnih fazah raziskave** (*CitizenScience.si*).

Pretok znanja in izkušenj med raziskovalci (raziskovalna/akademska sfera) in občani -> možnost presejanja že utrjenih okvirov znanstvenega delovanja (Žakelj v poglavju *Uvodne besede; Mlinar, 2022*).

Vključenost ljubiteljev fižola (Citizen Science Experiment/CSE) v znanstvenoraziskovalni projekt INCREASE/INCREASE CSE (evropska razsežnost)

O projektu INCREASE

INCREASE: *Intelligentne zbirke prehranskih genskih virov stročnic za evropske kmetijsko-živilske sisteme*

- Financiran s strani evropske komisije (shema Obzorja 2020).
- Začetek: maj 2020, zaključek: april 2026.
- Mednarodni konzorcij (25), vključno s KIS.

- Glavni cilj projekta je:

uvajanje novih pristopov k ohranjanju, upravljanju in opredelitvi genskih virov:

- ✓ navadnega fižola (*Common bean L.*),
- ✓ volčjega boba (*Lupinus albus L.* in *L. mutabilis L.*),
- ✓ čičerike (*Cicer sp.*),
- ✓ leče (*Lens culinaris L.*)

na različnih ravneh za doseganje **konkurenčne agronomske uspešnosti in trajnosti** v Evropi.

- **Poskus z vključevanjem ljubiteljev fižola pri navadnem fižolu:**

- ✓ ki omogoča širitev znanosti in pristopov na celotno družbo
- ✓ inovativen decentraliziran sistem souporabe semen za ohranitev agrobiodiverzitete.

Način vključevanja ljubiteljev fižola v raziskovanje znotraj projekta INCREASE CSE

V INCREASE CSE lahko sodeluje:

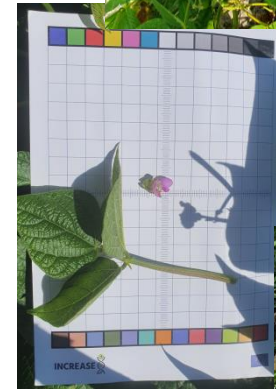
- ✓ vsak, ki ima njivo, vrt, teraso ali balkon;
- ✓ bi si želel posaditi različne genske vire fižola;
- ✓ spremljati njihovo rast;
- ✓ ima pametni telefon-> aplikacija in registracija v sistem->izbira nivoja znanja (3).

Na dom prejmete **seme petih različnih genskih virov fižola+kontrolna sorta** (odvisno od prostorskih možnosti za vzgojo).

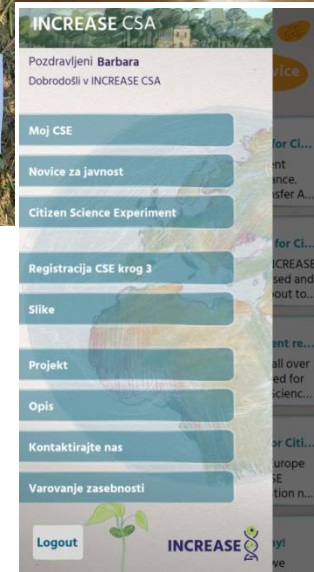
Prejeta semena:

- ✓ posadite;
- ✓ skrbite za rastline;
- ✓ spremljate rast in razvoj rastlin;
- ✓ preko aplikacije posredujete podatke in fotografije;
- ✓ poberete pridelek in uživate (nekaj semen zadržite za naslednji krog CSE).

Namen INCREASE CSE:

- ✓ **Ohraniti raznolikost kmetijskih rastlin** v Evropi, kar je pomembno tako za kmetijstvo in prehrano kot tudi za naše okolje.
- ✓ Povečati **uporabo raznolikih genskih virov fižola**, ki so bili do sedaj shranjeni v genskih bankah.
- ✓ Državljeni **iz različnih okolij** od južne do severne Evrope **pomagajo pridobiti čim več podatkov** o gojenju fižola v različnih podnebjih.
- ✓ **Razmnoževanje in izmenjava semen** v naslednjih letih (vsak seme dobi le enkrat).
- ✓ Iz različnih **rastnih okolij soustvarjati rezultate projekta**->opis genskih virov->prispevanje k večji raznolikosti kmetijskih rastlin v Evropi.

Motiviranje ljubiteljev fižola za vključevanje v INCREASE CSE

- **Intenzivna motivacija in ozaveščanje na Kmetijskem inštitutu:**
 - ✓ objave v različnih mediji (članki, intervjuji, mentorska dejavnost, interna komunikacija, internetne strani, socialna omrežja, itd.)
 - ✓ organizacija in sodelovanje na dogodkih (sestanki, posveti, projektni dnevi, dnevi odprtih vrat, Noč raziskovalcev, sejmi...).
- **Splošna promocija stročnic:**
 - ✓ vzgoja novih sort fižola;
 - ✓ tradicionalnost in naklonjenost Slovencev do vzgoje in uživanja fižola
 - ✓ izpostaviti prehranske koristi fižola;
 - ✓ poudariti koristi vključevanja v CSE.

PREDSTAVITEV PROGRAMA ŽLAHTNJENJA FIŽOLA IN MEDNARODNIH ZBIHK GENSKIH VIROV STROČNIC TER REZULTATI CRP PROJEKTA "SORTNOST ŽIT IN KRIZNIC"

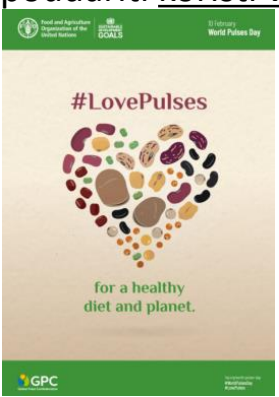
ČETRTEK, 7. JULIJ 2022

Infrastrukturni center Jablje

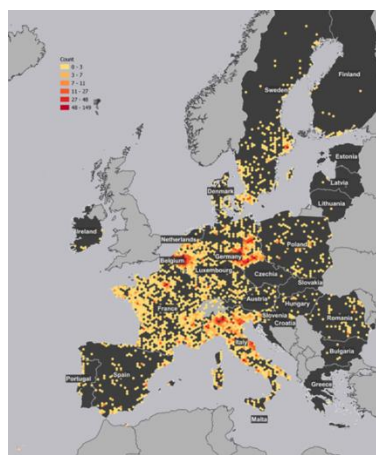
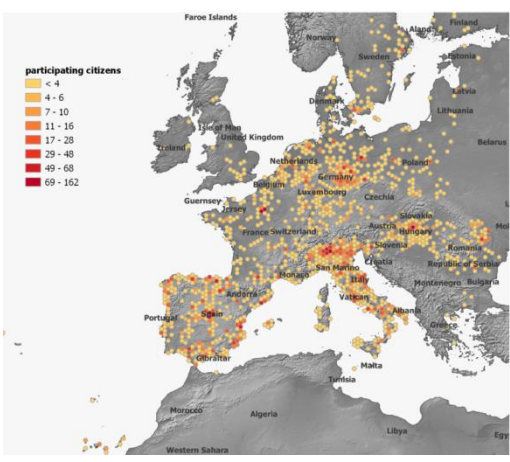
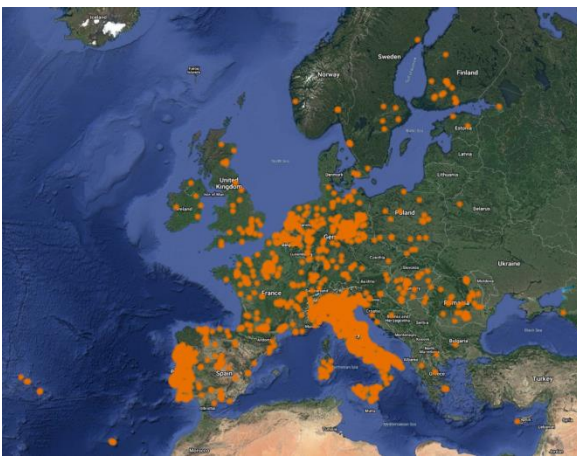
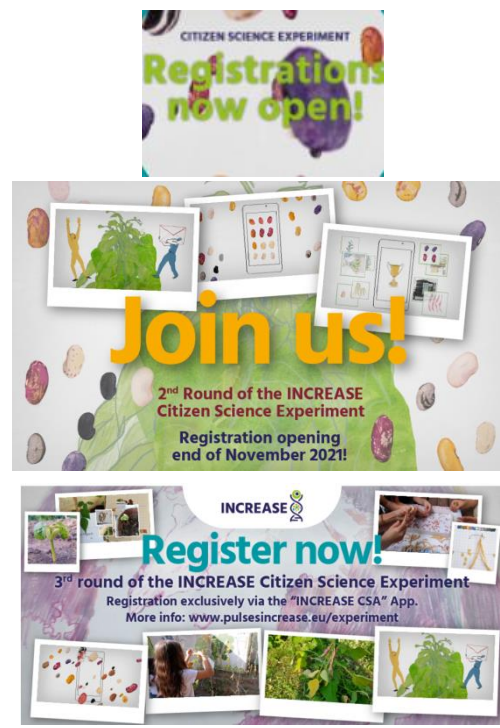
Raziskovanje na domačem vrtu

Na letošnji letošnji sezoni smo pripravili posebno izdajo našega revija 'Raziskovanje na domačem vrtu', ki vsebuje vse informacije, potrebne za uspešno pridelavo zelenjave in stročnic na domačem vrtu. V reviji so predstavljene različne sorte zelenjave in stročnic, ki so priljubljene in zdrave. V reviji so tudi predstavljeni različni recepti, ki jih lahko uporabite pri kuhanju. Revija je brezplačna in jo lahko preberete na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije.

Razsežnost vključenosti ljubiteljev fižola v INCREASE CSE

- Prvi krog registracije v dec. 2020 do feb. **2021**-> 3.450 (11 iz SI)
- Drugi krog registracije v nov. 2021 do mar. **2022**-> 4.055 (18 iz SI)
- Tretji krog registracije v dec. 2022 do feb. **2023**-> 9.293 (53 iz SI)

Zaključki in perspektiva za prihodnost

- (Poenoten) **termin v Sloveniji sedaj obstaja**: občansko raziskovanje-> uvajanje termina v praksi...
- **Vedno več projektov** (strokovni, znanstveno-raziskovalni) uporablja koncept občanskega raziskovanja (nacionalni, mednarodni nivo).
- **Informacije o občanskem raziskovanju so na voljo**:
 - ✓ Primer uspešne zgodbe **na nivoju Evrope** -> **projekt INCREASE CSE** (vsako leto več sodelujočih v poskusu in velike količine ustrezno pridobljenih rezultatov).
- Aktivnosti o **ozaveščanju in motiviranju zainteresirane javnosti** bi v CSE2024, v novem krogu registracije za INCREASE CSE, lahko **obogatili tudi s pomočjo infrastrukture splošne knjižnice** za dvig znanstvene pismenosti.

Smo na dobri poti: **hkratno poznanstvenenje družbe in podružbljanje znanosti** -> *družbenorazvojni kontekst, medgeneracijsko sodelovanje, spomini, (intelektualna) dediščina, znanje in izkušnje za zanamce na vseh področjih raziskovanja.*

Sodelavci, vključeni v projekt INCREASE

Barbara Pipan, Antoaneta G. Kuhar, Lovro Sinkovič, Eva Plestenjak, Živa Jurič, Teja Krpan, Danijela Cvijin, Boštjan Ogorevc, Špela Kodre and Vladimir Meglič

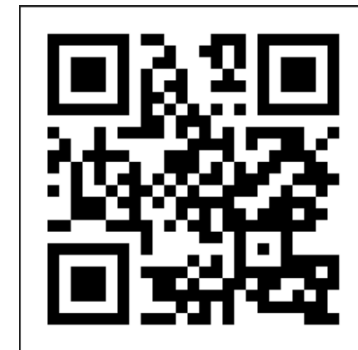
Nedavno pridruženi: Andreja Žibrat Gašparič, Hourieh Tavakoli Hasanoklou, Mohamed Neji

Tekoči projekti na KIS, vezani na INCREASE projekt:

Hvala za pozornost!

<https://www.pulsesincrease.eu/>

<https://www.facebook.com/KISinstitut>

<https://twitter.com/kisinstitut>

